

University of
Sistan and Baluchestan

Geography and Territorial Spatial Arrangement

Print ISSN: 2345 - 2277

Online ISSN: 2783 - 5278

Association of Geography
and Planning
of Border Areas of Iran

Analyzing Contextualism and Presenting a Strategy Model in Mehr Housing Architecture, Ilam Province

Karen Fatahi

1. Associate Professor, Department of Architectural Engineering, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

E-mail: fatahi@yahoo.com

How to Cite: Fatahi, K. (2025). Analyzing Contextualism and Presenting a Strategy Model in Mehr Housing Architecture, Ilam Province. *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 15 (55), 195-200.

DOI: <http://dx.doi.org/10.22111/GATJ.2025.50209.3243>

Article type:

Research Article

Received:

07/11/2024

Received in revised form:

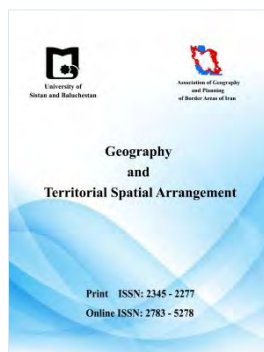
05/02/2025

Accepted:

11/02/2025

Publisher online:

16/02/2025

ABSTRACT

Contextualism in architecture is an approach that seeks to adapt buildings to neighboring buildings and create a basis for adaptation to future buildings. Therefore, paying attention to it can improve the level of quality and satisfaction of the living environment of residents. The issue at hand here is to what extent the rules of contextual architecture have been observed in social housing buildings, especially in Mehr housing projects. Also, the success of Mehr housing projects from an architectural perspective in creating a sense of satisfaction among residents should be evaluated. The present study aimed to develop a model of contextual strategies in social housing architecture (Mehr Housing) in Ilam province using a mixed method (qualitative and quantitative). The data collection method in this study was library and field, using interview and questionnaire tools. In the qualitative part, interviews were conducted with architecture and urban design experts using the snowball method, which reached theoretical saturation with 12 people. The theme analysis method was also used to analyze qualitative data. In the quantitative part, a questionnaire was designed with the help of the concepts extracted in the qualitative part and then, after confirming its validity and reliability, it was distributed among 384 residents of Mehr Housing residential complexes in Ilam province using stratified sampling. Qualitative data analysis indicated the extraction of 76 selection codes, 25 sub-themes, and 4 main themes. Quantitative findings showed that physical, historical, socio-cultural, and natural factors were determined as contextual architectural strategies in Mehr Housing in Ilam province. Among the strategies developed, the natural strategy with an average rank of (2.87) had the highest importance and the historical strategy with an average rank of (2.12) had the lowest importance.

Keywords:

contextual strategies, social housing, Mehr housing, architecture, Ilam province.

© the Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

Extended Abstract

Introduction

Housing, as the most basic human need and the smallest unit constituting a settlement, has always been considered one of the most important needs of societies. Meeting this need for vulnerable groups is of vital importance (Zhoori et al., 2023). With the aim of providing suitable housing for everyone, especially low-income groups, and realizing social justice, the Mehr Housing Plan has put a program on its agenda to ensure suitable and safe housing for all members of the nation, especially low-income groups, and to empower them. With the aim of strengthening the role of the government in providing housing and creating social justice, this plan has taken an important step towards improving the living conditions of low-income groups (Amanpour et al., 2022:104). Over the past centuries, with various advances and developments, various architectural design styles have emerged and various buildings with distinctive designs and methods have been created. Recently, due to urban renewal plans in the modern movement, heterogeneity and incompatibility between context and design have been created (Hajizadeh et al., 2021:3). In Ilam province, like other cities in the country, public and social housing faces design and architectural challenges. By reviewing the existing studies in the field of housing in this province, it was found that no research has been conducted on the characteristics of contextual architecture and its relationship with social housing (Mehr housing). The aim of this research is to present a model of contextual strategies in the architecture of social housing (Mehr housing) in Ilam province.

Study Area

This study focuses on Ilam Province and the residents of Mehr Housing Complexes in the four counties of Ilam, Darehshahr, Evan, and Dehloran. Ilam Province, with an area of 20,133 square kilometers, is the twenty-second largest province in Iran and is located in southwestern Iran and the Zagros Mountains. The province borders Iraq to the west (425 kilometers of shared border), Khuzestan to the south, Lorestan to the east, and Kermanshah to the north, and together with Khuzestan, it shares Iran's longest international border with Iraq. The capital of this province is the city of Ilam, which is located in the west of the country and is adjacent to the counties of Sarabelah, Evan, Mehran, Dehloran, and Abadan. Mehr Housing Projects have been implemented in different locations in these four counties: In Ilam County, these complexes are located in Janbazan Township, Shahrdari Boulevard, and near Malek-ol-Shoara Crossroads. In Darreshahr, located on the slopes of Mount Kabirkuh and along the Seymareh River, Maskan Mehr has been built on Imam Reza Street and the Shahid Tahmasb Aghajani area. Evan County, the second most populous city in the province and the northernmost point of Ilam, hosts these projects on Imam Khomeini Boulevard and Ahmadi Street. In Dehloran, which borders Iraq and Khuzestan, Maskan Mehr has been built on North Attar Street.

Material and Methods

This research is applied in terms of purpose and is a mixed-method research using both qualitative and quantitative approaches. The most important tool used to collect the data required in the first part of the research in order to achieve a model of contextual strategies in social housing architecture is in-depth interviews. In the qualitative part, an interview was conducted with architecture and urban design experts using the snowball method, which reached theoretical saturation with 12 people. Also, the qualitative-inductive method of grounded theory (including open coding, axial coding, and selective coding stages) was used to analyze the qualitative data. In the quantitative part, with the help of the extracted concepts, a questionnaire was designed and then, after confirming its validity and reliability, it was distributed among 384 residents of the National Housing Complex in Ilam province using the stratified sampling method.

Result and Discussion

Analyzing contextualism and presenting a strategy model in the architecture of Mehr housing in Ilam province can lead to the creation of housing that not only meets the residential needs of the people, but also harmonizes with the cultural and social identity of the region. This issue has attracted the attention of many researchers, and we will examine some of them below. The results of the research by Sohangoo et al (2022). showed that the impact of physical factors on housing shows that dilapidated urban textures face structural and functional problems and require attention to their economic, cultural, social, and physical characteristics in housing design. Also, the results of this research show that the social dimension is one of the most important criteria for the desirability of housing in dilapidated textures, and there is a big difference between the characteristics of desirable housing in dilapidated textures and the general patterns presented in new constructions. Hassanzadeh(2020) showed in a study that socio-cultural factors are effective in urban housing architecture and

construction. Therefore, the effect of socio-cultural factors in urban housing architecture and construction shows that housing must meet the physical and spiritual needs of humans and at the same time create attractive and safe neighborhoods with regard to ecological, cultural and economic issues. Sustainable housing, as an important concept in sustainable urban development, must respond to the biological needs of the current generation and at the same time pay attention to the cultural and social issues of society. The results of the qualitative data of the present study indicated the extraction of 76 concepts, 25 subcategories and 4 central categories. The results obtained from individual factors and statistical data show that out of 384 respondents, 547 percent were men and 53 percent were women. 31.7% participated in the age group of 18 to 30 years, 41.7% in the age group of 31 to 45 years, 17.9% in the age group of 44 to 60 years, and 8.8% in the age group of over 61 years. The frequency of participants in the under-diploma group was 21.3%, in the diploma group 25%, in the post-diploma group 14.6%, in the bachelor's group 25%, in the master's group 1.71%, in the doctoral group 6.3%, and the highest rate was related to the diploma and bachelor's education groups. Quantitative findings showed that physical, historical, socio-cultural, and natural factors were determined as contextual architectural strategies in the national housing of Ilam province. Among the developed strategies, the natural strategy with an average rank of (2.87) is considered the most important contextual strategy in the social housing architecture of Ilam province. This strategy includes indicators of adaptation to climatic conditions and respect for nature and environmental protection. After that, the physical strategy with an average rating of (2.59) is the second most influential strategy in the architecture of social housing in Ilam province. This strategy includes form and shape, proportions, material details, colors, geometry, access, orientation, landscape and perspective, site topography, urban texture and scale. And the historical strategy with an average rating of (2.12) is the last strategy developed in the architecture of social housing in Ilam province, which has architectural indicators that are appropriate to the past of the region, identity, unique features and collective memories, preserving local authenticity and the color of belonging, paying attention to buildings and including historical monuments around and the connected urban space system.

Conclusion

According to the results obtained, it is concluded that for the design and architecture of social housing (national housing) in Ilam province in order to achieve sustainable development goals, it is necessary to pay attention to the context and its related factors, namely natural, physical, socio-cultural and historical strategies.

Key words: contextual strategies, social housing, Mehr housing, architecture, Ilam province.

References

- Abodit, Maryam (2017). Investigating the components of lighting in urban space and providing appropriate solutions (case study of the historical texture of the east of Naghsh-e Jahan Square). International Conference on Civil Engineering, Architecture and Urban Planning of Contemporary Iran, Tehran. (*In Persian*)
<https://civilica.com/doc/709399>
- Amanpour, Saeed; Hosseini Siahgoli, Mahnaz; Azarbarzin, Niloufar (2014). Evaluation of Mehr Housing Location with Emphasis on Environmental Dimension (Case Study: Mehr Housing in Izeh City). *Geography and Urban Space Development*, 9(3), 103-120. (*In Persian*)
<https://doi.org/10.22067/jgusd.2022.48322.0>
- Arianinejad, Reza; Nouri, Sepideh (2013). Investigating and compiling the components affecting contextual architecture in architectural design. The Third International Conference on Architecture, Civil Engineering, Urban Planning, Environment and Horizons of Islamic Art in the Second Step of the Revolution, Tabriz. (*In Persian*)
<https://civilica.com/doc/1959564>
- Azadkhani, Pakzad; Jahani, Fattah (2016). Spatial Evaluation of Mehr Housing Complexes in Ilam and Determining Appropriate Zones in Order to Provide a Desirable Model with a Physical and Environmental Approach. *Urban Area Studies*, 4(9), 41-33. (*In Persian*)
- Azmati, Hamzeh; Pourbagher, Somayeh; Rostami, Vadood (2016). Evaluating the level of satisfaction with affordable housing: A case study: Mehr Ardabil Housing in Ardabil Province, Iran. *Journal of Architectural Engineering Technology*, 6(2):199. (*In Persian*)
<https://civilica.com/doc/1959564>

Bahmani, Elmira; Goodarzi Soroush, Mohammad Mehdi; Zarei, Mohammad Ebrahim (2016). Studying the identification of contextual factors in the structure of houses and the ancient texture of Sanandaj with a look at the characteristics of the Vakil-ol-Molk mansion. *Iranian Islamic City Studies*, 7(26), 55-69. *(In Persian)*

Braun, V., Clarke, V. (2012). Thematic Analysis. In A. P. Association, *APA Handbook of Research Methods in Psychology*, (pp. 57-71).

https://www.researchgate.net/publication/269930410_Thematic_analysis

Faizi, Mohsen; Esmaeil-Dokht, Maryam (2015). Analytical genealogy of modern construction technologies for giving identity to architectural buildings with a contextual approach. *Urban Management*, 14(38), 173-195. *(In Persian)*

Gholampour, Asadollah; Naami, Abdullah; Meshbaki Esfahani, Asghar (2019). Presenting a social media-based marketing model in the Iranian organic food and beverage industry using thematic analysis method. *Agricultural Economics Research*, 11(4), 31-58. *(In Persian)*

[DOI:20.1001.1.20086407.1398.11.44.2.3](https://doi.org/10.22034/iaas.2022.156501)

Hajizadeh Alamdari, Kourosh; Etesam, Iraj; Mokhtabad-e Amrei, Seyed Mustafa (1400). Evaluation of contextual indicators in the architectural design process. *Geography and Regional Planning*, 2(42), 115-123. *(In Persian)*

Hamdam, Hadi; Zeinali, Mehdi; Badavar Nahandi, Younes; Mohammadi, Ahmad (2014). Identifying the components and factors affecting the transfer of knowledge of "IFRS" with emphasis on knowledge content, knowledge actors and organizational distance between them using thematic analysis method. *Accounting and Auditing Studies*, 11(42), 111-130. *(In Persian)*

[DOI: 10.22034/iaas.2022.156501](https://doi.org/10.22034/iaas.2022.156501)

Irannejad, Mohammad Javad (2017). Study of Housing for Urban Low-Income Groups with Emphasis on Social Sustainability; Case Study of Ilam City. *Urban Management*, 16(49), 67-76. *(In Persian)*

<https://sid.ir/paper/92209/fa>

Jafari, Atefeh; Mahdavi pour, Hossein (2013). The role of indigenous technologies in the quality of residential spaces. *Housing and Rural Environment*, 32(141), 51-68. *(In Persian)*

<http://jhre.ir/article-1-10-fa.html>

Maleki, Saeed; Askari, Maryam (2019). Investigating the status of quantitative and qualitative social indicators and housing access in urban slums (case study: Ban-Barz, Ban-Bor and Sabzi-Abad neighborhoods in Ilam city). *Geography and Urban Planning*, 11(39), 177-201. *(In Persian)*

<https://sanad.iau.ir/fa/Article/937964?FullText=FullText>

Naghavi, Alireza (2013). Evaluation of urban housing patterns in developing countries (case study of dilapidated urban textures in Iran). Fifth International Conference and Sixth National Conference on Civil Engineering, Architecture, Art and Design. *(In Persian)*

<https://civilica.com/doc/1721517>

Pourmand, Hassan Ali; Amirshkari, Sara (2014). Studying the dimensions of recreating biocultural culture and its relationship with the contextual approach in architecture. The Second International Congress of Structures, Architecture and Urban Development, Tabriz. *(In Persian)*

<https://civilica.com/doc/353687>

Rezaeian, Sajjad; Asgari, Heshmatollah; Darvishi, Baqer (2019). Studying the determinants of housing rent in Ilam city with a hedonic spatial econometric approach. *Urban Economics and Management*, 7(26), 15-27. *(In Persian)*

<http://iueam.ir/article-1-1189-fa.html>

Shiran, Hassanieh; Rakhshani-Nasab, Hamid Reza (2012). Comparative evaluation of the satisfaction of residents with Mehr housing (Case study: Mehr housing East and Mehr housing West Zahedan). *Physical Development Planning*, 7(1), 53-66. *(In Persian)*

<https://doi.org/10.30473/psp.2022.53955.2330>

Shokoohi-Rad, Fatemeh; Siavashpour, Bahram (2019). Contextualization in the architecture of historical textures based on the body. The 8th National Conference on Civil Engineering, Architecture and Sustainable Urban Development of Iran, Tehran. *(In Persian)*

<https://civilica.com/doc/1125089>

Siavoshi, Saman; Rostami, Mahsa (2015). Satisfaction of families living in Mehr housing based on the theory of "Vitruvius" (Case study: Mehr housing, Veterans' Town, Ilam County). First Annual Conference on Architecture, Urban Planning and Urban Management Research. *(In Persian)*

Slavarzi Zadeh, Mohammad; Sheikhi, Hojjat; Hatami, Shahin (1400). Identification and analysis of key factors affecting the development of social housing with emphasis on foresight (case study: Ilam city). *Geography and Regional Urban Planning*, 11(39) 199-224. *(In Persian)*

https://gaij.usb.ac.ir/article_6396.html

Warsi, Hamid-Reza; Askari, Maryam (2012). Geographic analysis of housing in urban neighborhoods of Ilam. *Geographic Information "Sepehr"*, 21(82), 92-98. *(In Persian)*

Zabihi, Hossein; Habib, Farah; Rahbari-manesh, Kamal (2011). Studying the relationship between satisfaction with residential complexes and the impact of residential complexes on human relations (case study: several residential complexes in Tehran). *City Identity*, 5(8), 103-118. *(In Persian)*

<https://sid.ir/paper/154551/fa>

Zanganeh Shahraki, Saeed; Ahmadifard, Narges; Farhadikhah, Hossein; Futohi Mehrabani, Baqer; Heydari, Asghar; Abdali, Yaqoub (2019). Spatial Planning, Urban Governance and Economic Context: A Case Study of Mehr Housing Project, Iran. *Urban Textures and Urban-Rural Interactions*, 9(5):169. *(In Persian)*

[doi:10.3390/land9050169](https://doi.org/10.3390/land9050169)

Zeini, Shoja (2019). Structural and Strategic Study of Mehr Housing in the Housing of Dareh Shahr City (Ilam Province) with Emphasis on Technical and Implementation Parameters. Third Conference on Architecture, Urban Planning, Civil Engineering and Geography in Sustainable Development. *(In Persian)*

<https://civilica.com/doc/1138093>

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

واکاوی زمینه‌گرایی و ارائه الگوی استراتژی در معماری مسکن مهر استان ایلام

کارن فتاحی^۱

مقاله پژوهشی

چکیده

زمینه‌گرایی در معماری، رویکردی است که به دنبال سازگاری ساختمان‌ها با بناهای همجوار و ایجاد زمینه سازگاری با ساختمان‌های آینده است؛ بنابراین توجه به آن می‌تواند سطح کیفیت و رضایت محیط زندگی ساکنان را ارتقا بخشد. مسئله‌ای که در اینجا مطرح است این است که به چه میزان قوانین معماری زمینه‌گرا در ساختمان‌های مسکن اجتماعی، به ویژه در پروژه‌های مسکن مهر، رعایت شده‌اند؟ همچنین میزان موفقیت طرح‌های مسکن مهر از منظر معماری در ایجاد حس رضایتمندی میان ساکنین، باید مورد ارزیابی قرار گیرد. پژوهش حاضر با هدف تدوین الگوی استراتژی‌های زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) در استان ایلام به روش ترکیبی (کیفی و کمی) انجام شده است. روش گردآوری اطلاعات در این پژوهش، کتابخانه‌ای و میدانی با استفاده از ابزار مصاحبه و پرسش‌نامه است. در بخش کیفی، با کارشناسان معماری و طراحی شهری به روش «گلوله‌برفی» مصاحبه انجام شد که با ۱۲ نفر به اشباع نظری رسید. همچنین از روش تحلیل تم برای تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی استفاده شد. در بخش کمی، پرسش‌نامه‌ای به کمک مفاهیم استخراج شده در بخش کیفی، طراحی و سپس با تأیید روایی و پایایی آن بین ۳۸۴ نفر از ساکنان مجتمع‌های مسکونی مسکن مهر استان ایلام به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای توزیع شد. تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی حاکی از استخراج ۷۶ کدگزینشی، ۲۵ تم فرعی و ۴ تم اصلی بود. یافته‌های کمی نشان داد که عوامل کالبدی، تاریخی، اجتماعی-فرهنگی و طبیعی به عنوان استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن مهر استان ایلام تعیین شدند. از بین استراتژی‌های تدوین شده، استراتژی طبیعی با میانگین رتبه (۲/۸۷) دارای بیشترین میزان اهمیت و استراتژی تاریخی با میانگین رتبه (۲/۱۲) دارای کمترین اهمیت بودند.

جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای
تابستان ۱۴۰۴، سال ۱۵، شماره ۵۵
تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۷
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۱۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۲۳
انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۲/۲۸
صفحات: ۲۱۶-۱۹۵

واژه‌های کلیدی:

استراتژی‌های زمینه‌گرایی، مسکن اجتماعی، مسکن مهر، معماری، استان ایلام.

مقدمه

در طی قرون اخیر و با توجه به تغییر و تحولاتی که در این مدت رخ داده، سبک‌های مختلف طراحی معماری پدید آمده و خلق بناها با طرح و شیوه کاملاً متمایز از هم، وضعیت کاملاً متفاوتی را رقم زده است. اخیراً به دلایل مختلف از جمله طرح‌های نوسازی شهری در جنبش مدرن، نوعی ناهمگونی و ناسازگاری بین زمینه و طراحی رقم خورده است. این تغییرات و تحولات به وجود آمده و به تبع آن انتقاداتی که بر آن وارد می‌شود ناشی از؛ عدم توجه به زمینه طراحی (بستر، تاریخ، فرهنگ و غیره)، نگاه سطحی به نیازهای انسانی، ضعف نگرش پست‌مدرن نسبت به مقوله فرهنگ، هویت و تاریخ، عدم توجه به بحث خلاقیت در آفرینش فرم و فضا و نقش فعال فرآیند طراحی در ارتقای کیفیت اثر معماری می‌تواند باشد (حاجی‌زاده و دیگران، ۱۴۰۰: ۳) (نقوی، ۱۴۰۲: ۴). اغلب ادعا می‌شود که ویژگی‌های مربوط به زمینه، در طول دوره تحقیقاتی طراحی مسکن عمومی، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرند. مشارکت‌های قبلی در تحقیقات مسکن با تمرکز بر بررسی ساختاری و استراتژیکی مسکن عمومی (زینی، ۱۳۹۹: ۱)، شاخص‌های کمی و کیفی اجتماعی و دسترسی به مسکن (ایران‌نژاد، ۱۳۹۶: ۲) (ملکی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵)، ارزیابی

مکانی مسکن‌های عمومی (مهر) (آزادخانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱)، تحلیل اجتماعی مسکن (وارثی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱)، رضایت از مسکن (سیاوشی و همکاران، ۱۳۹۴: ۵)، عوامل تعیین‌کننده اجاره مسکن (رضاییان و همکاران، ۱۳۹۸: ۱)، تعدیل مسکن و عوامل مؤثر بر توسعه مسکن اجتماعی (سلاورزی‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰: ۱) نیاز به گنجاندن زمینه‌های طراحی مسکن از نظر کالبدی، تاریخی، فرهنگی-اجتماعی و محیطی در طراحی مسکن عمومی را شناسایی کرده‌اند.

مسکن‌های عمومی و اجتماعی در استان ایلام نیز از این قضیه مستثنی نیستند و مانند بسیاری از شهرهای کشور در زمینه طراحی و معماری دچار مشکل می‌باشند. با بررسی مطالعات حوزه مسکن در استان ایلام مشخص شد که در مورد ویژگی‌های معماری زمینه‌گرا و ارتباط آن با مسکن اجتماعی (مسکن مهر) مطالعه‌ای صورت نگرفته است؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر، تدوین الگوی استراتژی‌های زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام می‌باشد. مسأله تحقیق حاضر در چهارچوب رویکردی کلان، مبتنی بر ارتقای هویت کالبدی شهرها طرح شده و به‌طور خاص، به نقش زمینه‌گرایی در طراحی معماری در شکل‌بخشی این هویت تأکید دارد و با ارائه پیشنهادهایی براساس نتایج مصاحبه‌ها و پرسش‌نامه‌ها به طراحی و ساخت مسکن‌های اجتماعی (مسکن ملی) متناسب با معماری زمینه‌گرا و افزایش کیفیت محیط زندگی می‌پردازد. سوال‌هایی که در اینجا مطرح است این است که ۱. شاخص‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام کدامند؟ ۲. کدام یک از شاخص‌های زمینه‌گرایی در فرآیند طراحی مسکن اجتماعی در استان ایلام از میزان تأثیرگذاری بیشتری برخوردار است؟

مبانی نظری

معماری، نمایان‌کننده فرهنگ جامعه به‌شمار می‌رود و زمینه‌های اجتماعی-فرهنگی بناهای معماری باید در طراحی و به‌کارگیری تکنولوژی‌های معماری مورد توجه باشد (فیضی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳). در دوران معاصر با توجه به پیشرفت تکنولوژی در عصر جدید، یکسان و یکنواخت شدن معماری در نقاط مختلف کشور به‌چشم می‌خورد در حالی که پیش از این، شکل ساختمان‌ها، بافت محلات و ساختار شهر گویای ویژگی‌های فرهنگی و ذوق‌های بومی ساکنان آن‌ها بود (عظمتی و همکاران، ۱۳۹۵: ۳) (جعفری و همکاران، ۱۳۹۲: ۴). در بررسی روند ایجاد مجتمع‌های مسکونی در ایران، از توجه به اصول و معیارهای معماری و شهرسازی در برنامه‌ریزی و طراحی غالب مجتمع‌های مسکونی کاسته شده و این‌گونه مجتمع‌ها از ایجاد «محیط مطلوب» مسکونی و از «زمینه» فاصله گرفته‌اند. علاوه بر آن، در طراحی مجتمع‌ها، ساکنان نادیده گرفته می‌شوند و طراحی ساختار این مجتمع‌ها با نوع و چگونگی به‌کارگیری فضا توسط ساکنان هماهنگی ندارد و به همین دلیل، میزان رضایتمندی ساکنان از مجتمع‌ها سیر نزولی دارد (ذبیحی و همکاران، ۱۳۹۰: ۲)؛ از این‌رو بهره‌گیری از شیوه‌ای در طراحی معماری که ویژگی‌های بستر را به‌خوبی شناسایی، تحلیل و ارزیابی کند و راه‌کارهایی متناسب با شرایط زمینه را ارائه‌دهد؛ می‌تواند موجبات دستیابی به هویت کالبدی را فراهم‌آورد. این شیوه از طراحی معماری «معماری زمینه‌گرا» نامیده می‌شود (عبودیت، ۱۳۹۶: ۲). معماری زمینه‌گرا بر پیوند محیط با فضا تأکید دارد و با درک پیام بستر خود شکل می‌گیرد و در واقع پیامی را به عینیت می‌رساند و طراحی می‌کند که بستر معماری به او داده است؛ در نتیجه ساختمان جزیی کوچک از محیط پیرامونی خواهد بود (زنگنه شهرکی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳). زمینه‌گرایی، پیوندی است بین معماری و شهرسازی در

یک بافت خاص و این بافت مکانی است که می‌تواند معماری را با شهرسازی پیوند دهد. ساخت‌وساز در شرایط کنونی به معنای درهم‌تنیدگی جدید و قدیم به گونه‌ای است که بتواند یک کل مطلوب و سرزنده ایجاد کند. (شکوهِ راد و همکاران، ۱۳۹۹: ۴). امروزه طراحی زمینه‌گرا به‌طور گسترده‌ای توسط متخصصان و دانشگاہیان پذیرفته شده است. این استراتژی به نحوه ترکیب حجم در هنگام ساخت‌وساز و ریتم و تکرار در نما بستگی دارد. از دیدگاه ناظران، در استراتژی زمینه‌گرایی، مصالح ساختمانی به کار رفته و ترکیب توده‌ها و احجام با یکدیگر در ساختمان‌ها بسیار حائز اهمیت است (عریانی نژاد و همکاران، ۱۴۰۲: ۴). زمینه‌گرایی مبتنی بر این است که یک پدیده به صورت مجزا و مجرد از پیرامون خود قابل تصور نیست و پدیده‌ها تنها در انحصار نیروها، جوهره و ویژگی‌های درونی خود نمی‌باشند بلکه به محیط و مجموعه پیرامون خود وابسته‌اند. هر پدیده بر محیط پیرامون خود تأثیر می‌گذارد، از آن نیز تأثیر می‌پذیرد و در تعامل با آن می‌باشد (بهمنی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶). طراحان و معماران باید پیام زمینه و طراحی متنی را درک کرده و سپس فرآیند طراحی خود را انجام دهند. طراحی باید مبتنی بر دیدگاه‌های واقع‌بینانه نسبت به اطلاعات محیطی باشد و بتواند تعامل مناسب و متعادل را با شالوده خود برقرار کند (پورمند و همکاران، ۱۳۹۳: ۸).

در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد همواره از مسائل اساسی دولت‌ها بوده و به این منظور سیاست‌های مختلفی همچون: واگذاری زمین دولتی، فروش تسهیلات مسکن به صورت اجاره به شرط تملیک، حمایت از انبوه‌سازان، حمایت از مسکن اجاره‌ای و واگذاری حق بهره‌برداری از زمین در پیش گرفته شده است. سیاست کنونی نیز بر تأمین مسکن اقشار مختلف اجتماعی تأکید دارد. هدف ایجاد این نوع مسکن، لحاظ دو ویژگی حداقل امکانات قابل قبول و برخورداری از سطح پایین‌تر از استانداردهای الگویی مسکن است (شیران و همکاران، ۱۴۰۱: ۵۴). طرح مسکن مهر به‌منظور ایجاد زمینه و بسترسازی برای تأمین مسکن مناسب برای آحاد ملت، به‌ویژه اقشار کم‌درآمد و جهت تقویت نقش حاکمیتی دولت در امر تأمین مسکن و در راستای دستیابی به عدالت اجتماعی و توانمندسازی گروه‌های کم‌درآمد، طبق بند "د" تبصره شش در قانون بودجه سال ۱۳۸۶، احداث ۱.۵ میلیون واحد مسکونی را در دستور کار خود قرار داده است (امانی‌پور و همکاران، ۱۴۰۱: ۸).

معرفی محدوده مورد مطالعه

این پژوهش بر استان ایلام متمرکز است و ساکنان مجتمع‌های مسکن مهر در شهرستان‌های ایلام، دره‌شهر، ایوان و دهلران مورد مطالعه قرار گرفتند. استان ایلام با مساحت ۲۰٬۱۳۳ کیلومتر مربع، بیست‌ودومین استان ایران از نظر وسعت به‌شمار می‌رود. استان ایلام در جنوب غرب ایران در سلسله جبال زاگرس واقع است و از غرب با کشور عراق، از جنوب با استان خوزستان، از شرق با استان لرستان و از شمال با استان کرمانشاه همسایه است و دارای ۴۲۵ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق می‌باشد. استان ایلام به همراه استان خوزستان، دارای طولانی‌ترین مرز بین‌المللی با کشور عراق است.

شهر ایلام به‌عنوان مرکز استان ایلام، در غرب ایران واقع شده است. از جمله شهرهای همسایه ایلام می‌توان به: شهرستان‌های سرابله در شمال شرق، ایوان در شمال غرب، مهران در جنوب غرب و در نزدیکی مرز عراق، دهلران در جنوب شرق و شهرستان آبدانان که در جنوب شرقی شهر ایلام قرار دارد، اشاره کرد. پروژه مسکونی مسکن مهر

در شهرستان ایلام با توجه به (تصویر-۱) در شهرک جانبازان و در بلوار شهرداری چهار راه ملک‌الشعرا، پایین‌تر از چهار راه واقع شده است.

شهرستان دره شهر در دامنه رشته‌کوه کبیرکوه در شمال زاگرس و در جنوب شرقی گستره جغرافیایی استان ایلام قرار دارد. این شهر در ساحل غربی رودخانه سیمره واقع شده است. پروژه مسکونی مسکن مهر در دره‌شهر با توجه به (تصویر-۲) در دره‌شهر و خیابان امام رضا، عشایر و شهید طهماسب آقاجانی واقع شده است. شهرستان ایوان که یکی از شهرستان‌های استان ایلام و به‌عنوان مرکز استان دومین شهر پرجمعیت منطقه می‌باشد، در شمالی‌ترین بخش ایلام واقع شده است. پروژه مسکونی مسکن مهر در ایوان با توجه به (تصویر-۳) در بلوار امام‌خیمینی خیابان احمدی واقع شده است. شهرستان دهلران یکی از شهرستان‌های استان ایلام ایران است. مرکز این شهرستان، شهر دهلران است. موقعیت جغرافیایی شهرستان دهلران از شمال با شهرستان‌های بدره و ملکشاهی، از شرق با شهرستان آبدانان، از شمال غربی با شهرستان مهران، از غرب تا جنوب با مرز عراق و از جنوب شرقی با شهرستان شوش استان خوزستان همسایه است. پروژه مسکونی مسکن مهر در دهلران با توجه به (تصویر-۴) واقع در خیابان عطار شمالی است.

تصویر ۲- موقعیت مجتمع‌های مسکونی مهر در شهرستان دره‌شهر

تصویر ۱- موقعیت مجتمع‌های مسکونی مهر در شهرستان ایلام

تصویر ۴- موقعیت مجتمع‌های مسکونی مهر در شهرستان دهلران

تصویر ۳- موقعیت مجتمع‌های مسکونی مهر در شهرستان ایوان

تصویر ۱- ۴. نقشه هوایی موقعیت قرارگیری مجتمع‌های مسکونی مهر در استان ایلام

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

روش‌شناسی پژوهش

این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از جمله پژوهش‌های آمیخته با استفاده از دو رویکرد کیفی و کمی است. مهمترین ابزار مورد استفاده برای گردآوری داده‌های مورد نیاز در بخش اول پژوهش در جهت دستیابی به الگوی استراتژی‌های زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی، مصاحبه عمیق می‌باشد. در این رابطه، مصاحبه با مسؤولان و متخصصان معماری و طراح شهری مد نظر بوده است. در مرحله دوم ابزار تحقیق پرسش‌نامه‌ای است که متناسب با عوامل استخراج‌شده در بخش کیفی شکل گرفت است. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، از روش کیفی - استقرایی تحلیل تم استفاده شد.

«تحلیل تم»، روشی است برای شناسایی سیستماتیک، سازماندهی و ارائه بینش به الگوهای معنایی (تم‌ها) در سراسر یک مجموعه داده. از طریق تمرکز بر معنا در سراسر یک مجموعه داده، تحلیل تم به محقق اجازه می‌دهد معانی و تجربیات مشترک را ببیند و بفهمد (Braun et al., 2012: 57-71). روش تحلیل تم شامل شش مرحله بدین شرح است: **مرحله ۱:** ابتدا پژوهشگر تمامی متن مصاحبه‌ها را به دقت مطالعه کرده و برای برداشت صحیح و شروع کدگذاری بهتر است چندین بار متن مصاحبه خوانده شود. **مرحله ۲:** در این مرحله کدگذاری، کدهای اولیه در مصاحبه‌ها استخراج می‌شود که در این پژوهش تعداد ۱۲۸ کد اولیه از مصاحبه‌ها احصاء شد. **مرحله ۳:** این مرحله شامل دسته‌بندی کدهای گوناگون در قالب کدهای گزینشی و مرتب کردن همه خلاصه داده‌های کدگذاری شده است. در واقع پژوهشگر، تحلیل کدهای خود را شروع کرده و در نظر می‌گیرد که چگونه کدهای گوناگون می‌توانند برای ایجاد یک تم کلی ترکیب شوند؟ در این مرحله ۷۶ کد گزینشی به وسیله پژوهشگران به دست آمد. در این مرحله پژوهشگران کدهای ناقص یا نامرتبط و همچنین کدهای تکراری را کنار گذاشتند تا به این تعداد کد گزینشی دست یافتند. **مرحله ۴:** این مرحله زمانی شروع می‌شود که پژوهشگر مجموعه‌ای از تم‌ها را ایجاد می‌کند و آن‌ها را مورد بازبینی قرار می‌دهد. این مرحله شامل دو مرحله تصفیه و شکل‌دهی به تم‌های فرعی است. در این مرحله، پژوهشگران به ۲۵ تم فرعی دست یافتند. **مرحله ۵:** پژوهشگر در این مرحله، تم‌های اصلی را برای تحلیل ارائه کرده، تعریف نموده و مورد بازبینی مجدد قرار می‌دهد، سپس داده‌های داخل آن‌ها را تحلیل می‌کند. به وسیله تعریف و بازبینی کردن، ماهیت آن چیزی که یک تم در مورد آن صحبت می‌کند مشخص شده و تعیین می‌شود که هر تم اصلی کدام جنبه از داده‌ها را در خود دارد. در این مرحله پژوهشگران در نهایت پس از رفت و برگشت در میان تم‌های فرعی به ۴ تم اصلی دست یافتند. **مرحله ۶:** این مرحله شامل تحلیل پایانی و نگارش گزارش است (غلامپور و همکاران، ۱۳۹۸: ۳).

نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی و کمی تفاوت بسیار دارد. در این پژوهش در قسمت مصاحبه‌های صورت گرفته با جمعیت هدف، از روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی استفاده شده است. این روش زمانی مناسب است که اعضای یک گروه یا جامعه به راحتی قابل مشخص شدن نباشند. در این روش پژوهشگر، ابتدا افرادی را شناسایی می‌کند و پس از دریافت اطلاعات از آن‌ها می‌خواهد که فرد یا افراد دیگری را به وی معرفی کنند. تحقیق کیفی پس از مصاحبه با ۱۲ مشارکت‌کننده خبره شامل: معماران، طراحان و اساتید دانشگاهی (۵ نفر دارای مدرک دکتری، ۶ نفر مدرک کارشناسی ارشد و ۱ نفر با مدرک کارشناسی) به اشیاع نظری رسید. در پژوهش حاضر برای اعتبارسنجی کمی نتایج استخراجی حاصل از تحلیل تم مرحله اول، پرسش‌نامه طراحی شده (همدم و همکاران، ۱۴۰۱: ۹) و در بین

۳۷۷ نفر از جامعه آماری (ساکنین مسکن مهر شهرستان‌های مذکور) توزیع شد. پرسش‌نامه حاوی ۲۵ سوال بود که بر مبنای نتایج استخراجی مرحله اول طراحی شده بود.

برای انتخاب نمونه مورد نظر در بخش کمی ۳۷۷ نفر از افراد نمونه از ساکنان مجتمع‌های مسکونی مسکن مهر استان ایلام که تعداد آن‌ها براساس آمار سال ۱۳۹۵ (مرکز آمار ایران)، تقریباً ۲۱۱۲۱ نفر برآورد شده است با استفاده از فرمول کوکران انتخاب شد. برای این منظور، به مجتمع‌های مسکونی مسکن مهر در نقاط مختلف استان مراجعه شد. همچنین برای این که انتخاب نمونه به صورت تصادفی باشد، به شهرستان‌های مختلف استان در روزهای متفاوت مراجعه شد و در هر شهرستان، پرسش‌نامه‌ها در اختیار تعدادی از ساکنان مجتمع‌ها که مایل به همکاری بودند، قرار داده شد. پس از مشخص شدن موانع و محدودیت‌ها، پرسش‌نامه‌ای طراحی شد و در اختیار مردم و کارشناسان قرار گرفت تا نتایج به‌روشن کمی تأیید و تعمیم داده شوند. تعداد پرسش‌نامه‌های توزیع شده در شهرستان‌های مختلف استان با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده به صورت رابطه (۱) می‌باشد:

رابطه (۱)

$$n = \frac{Nz^2pq}{(N-1)d^2 + z^2pq} = \frac{21121 \times 1/96^2 \times 0.5 \times 0.5}{21121 - 1 \times 0.5^2 + 1/96^2 \times 0.5 \times 0.5} = 377$$

برای به‌دست آوردن سهم ساکنان مسکن‌های اجتماعی از پرسش‌نامه‌ها، جمعیت کل ساکنان هر کدام از مسکن‌های اجتماعی شهرستان‌ها را در نظر داشته و با توجه به جمعیت هر کدام، سهم معینی از نمونه از بین آن‌ها انتخاب می‌شود. برای این کار، باید نسبت درصد و سهم هر یک از شهرستان‌ها را در جمعیت ساکنان مسکن مهر آن حساب کنیم (جدول-۱).

$$\begin{aligned} \text{شهرستان ایلام: } \frac{17873 \times 100}{21121} &\simeq \text{درصد سهم در نمونه، } 319, \frac{377 \times 84/6}{100} \simeq \text{تعداد سهم در نمونه} \\ \text{شهرستان دره‌شهر: } \frac{1079 \times 100}{21121} &\simeq 5/1, \frac{377 \times 5/1}{100} \simeq \text{تعداد سهم در نمونه} \\ \text{شهرستان دهلران: } \frac{853 \times 100}{21121} &\simeq 4/0, \frac{377 \times 4/0}{100} \simeq \text{تعداد سهم در نمونه} \\ \text{شهرستان ایوان: } \frac{1316 \times 100}{21121} &\simeq 6/2, \frac{377 \times 6/2}{100} \simeq \text{تعداد سهم در نمونه} \end{aligned}$$

جدول ۱. پرسش‌نامه‌های تخصیص یافته به ساکنان مسکن مهر شهرستان‌های مورد نظر بر اساس تعداد جمعیت آن‌ها

ردیف	شهرستان	تعداد کل ساکنان	تعداد پرسشنامه
۱	ایلام	۱۷۸۷۳	۳۱۹
۲	دره‌شهر	۱۰۷۹	۱۹
۳	دهلران	۸۵۳	۱۵
۴	ایوان	۱۳۱۶	۲۴
جمع کل		۲۱۱۲۱	۳۷۷

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش مصاحبه‌های صورت گرفته، از نرم‌افزار «MAX QDA» استفاده شده است. همچنین جمعیت هدف نیز با استفاده از تجزیه و تحلیل همزمان و تشخیص محقق مورد بررسی قرار گرفت. در بخش کمی هم، در تجزیه و تحلیل داده‌های این مطالعه از آزمون «t تک‌نمونه‌ای» و آزمون «فریدمن» در نرم‌افزار آماری «spss» استفاده شده است.

برای حصول اطمینان از اعتبار صوری^۱ ابزار، پرسش‌نامه را در اختیار افراد صاحب‌نظر قرار داده و به بازاندیشی ابزار بر اساس نظرات آنان اقدام شد. پایایی پژوهش از طریق ضریب «آلفای کرونباخ» اندازه‌گیری شد و میزان آن ۰/۹۶۹ محاسبه شد که تأییدی بر پایایی پرسش‌نامه می‌باشد.

نتایج

پس از استخراج تمامی کدهای گزینشی (مؤلفه‌ها) و تم‌های فرعی مربوط به آن‌ها، محتوای آن‌ها تحلیل شده و رابطه هر تم فرعی، با ماهیت و محتوای دانش، بازیگران دانش و فاصله سازمانی بین آن‌ها مشخص شد. (همدم و دیگران، ۱۴۰۱: ۱۱۹) این مراحل منجر به شناسایی، تلخیص، طبقه‌بندی و خلق مقوله‌های اصلی زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام شده است. با استفاده از راهبردهای روش تحلیل تم پس از انجام مصاحبه‌های عمیق با خبرگان در مجموع جمله‌ها، شبه‌جمله‌ها و کلمه‌های شناسایی شده در قالب ۷۶ کد گزینشی و ۲۵ تم فرعی و ۴ تم اصلی دسته‌بندی شدند (با توجه به محدودیت در حجم مقاله از آوردن مراحل بخش کیفی خودداری شد و فقط جدول نهایی (جدول ۲) شامل عناصر و شاخص‌های شناسایی شده گزارش شده است).

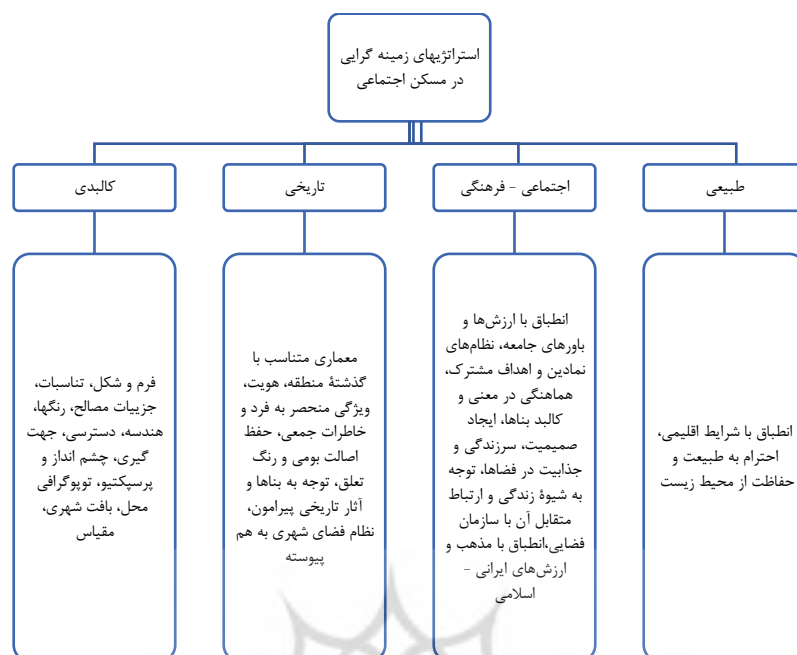
جدول ۲. مقوله‌های استخراج شده از فرآیند کدگذاری

تم اصلی	تم فرعی	کد گزینشی
کالبدی	فرم و شکل	طراحی سایت اولیه، میزان تراکم بناها، ترکیب احجام و فرم‌ها در کنار یکدیگر
	تناسبات	رعایت ارتفاع، تطابق تعداد طبقات با تجهیزات و امکانات محله ایجاد خانه‌های ویلایی طبق محدودیت اراضی شهری
	جزئیات مصالح	استفاده از مصالح استاندارد، جنس مصالح، ترکیب‌بندی مصالح، استفاده از سقف‌های لبه‌دار برای جلوگیری از ریزش باران بر روی نمای ساختمان، استفاده از مصالح با ظرفیت حرارتی کم در سه جبهه شمالی، جنوبی و شرقی و استفاده از مصالح با ظرفیت حرارتی بالا در جبهه غربی، فناوری‌های نوین
	رنگ‌ها	نور و روشنایی، استفاده از ترکیب رنگ‌های سازگار با محیط
	هندسه	طراحی ساختمان‌ها با فاصله زیاد از هم‌دیگر خط آسمان، خط زمین، نوع اتصال به زمین
	دسترسی	طراحی مسیرهای پیاده‌مدار منحنی شکل ایده گرفته شده از ارتباطات ارگانیک محله‌ها در بافت قدیم پارکینگ، تردد در محله‌ها، دسترسی مناسب
	جهت‌گیری	قرار دادن ساختمان در وسط سایت و بازگذاشتن اطراف آن
	چشم‌انداز و پرسپکتیو	فراهم آوردن دید و پرسپکتیوهایی به داخل مجموعه
	توپوگرافی محل	شیب و ناهمواری‌های اراضی شهری، محدودیت در توسعه فیزیکی شهر
	بافت شهری	معطوف شدن توجه کاربر به بافت شهری موجود
تاریخی	مقیاس	مساحت هر یک از واحدها، تناسب مقیاس و اندازه واحدها با تراکم جمعیت
	معماری متناسب با گذشته	طراحی فضاها به ترتیبی که تداعی‌کننده فضاهای شهر باشند مانند: میدان درون‌گرا، توجه

^۱ . Face validity

	منطقه	به ساختار بناهای شهرهای قدیم
	هویت	رعایت مسائل فرهنگی و هویت ساکنان مالکیت، فرهنگ آپارتمان‌نشینی
	ویژگی منحصربه‌فرد و خاطرات جمعی	ایجاد تصویر ذهنی مشترکی در اشخاص
	حفظ اصالت بومی و رنگ تعلق	توجه به ساختار بناهای سنتی و بومی منطقه استفاده از عناصر متنوع و گاه حتی متضاد در محیط با ایده‌گیری از تنوع اقوام موجود در منطقه طراحی ساختمان‌های به‌صورت مجزا در بستر سایت که تداعی‌کننده محله‌ها و کوچه‌های بافت شهرهای قدیم
	توجه به بناها و آثار تاریخی پیرامون	پتانسیل‌های نهفته در بناها و بافت قدیم منطقه احیاء و باززنده‌سازی آن، طراحی بنا به‌صورت برون‌گرا
فرهنگی اجتماعی	نظام فضای شهری به‌هم پیوسته	ارتباط مناسب همراه با انتظام فضایی در بخش‌های مختلف
	انطباق با ارزش‌ها و باورهای جامعه	پیوند بناهای قدیمی و جدید، استفاده هر چه بیشتر از فضاهای نیمه‌باز، تطابق فرهنگ ساکنان با نوع بناهای ساخته‌شده برون‌گرایی اغلب بناها موجب ایجاد ساختاری مشخص و منظم در ذهن
	نظام‌های نمادین و اهداف مشترک	استفاده از نمادها برای ایجاد حس مشترک و احساس تعلق
	هماهنگی در معنی و کالبد بناها	اختلاط کاربری‌ها، اضافه‌کردن کاربری‌های همخوان با موزه هنرهای مردمی، همجواری بناها در کنار یکدیگر
	ایجاد صمیمیت، سرزندگی و جذابیت در فضاها	فراهم‌کردن فضایی برای تعاملات اجتماعی در بین مردم فضای باز عمومی نظیر: آمفی تئاتر روباز و بام سبز، حیاط میانی به مانند میدان، در نظر گرفتن سکو یا فرورفتگی جهت نمایش و تبلیغات، فضاهای مکث در راهروها و مسیرهای پیاده چشم‌اندازهای متنوع در خیابان‌ها برای آوردن مردم به آن‌جا
طبیعی	توجه به شیوه زندگی و ارتباط متقابل آن با سازمان فضایی	عدم تحمیل استرس و نگرانی به ساکنین عدم وجود ایمنی در مساکن، احساس آسایش امنیت و ایمنی عایق صوتی، امنیت بصری، کلامی
	انطباق با مذهب و ارزش‌های ایرانی - اسلامی	اشرافیت، محدودیت دید برای غریبه تطابق با فرهنگ و مذهب شهر
	انطباق با شرایط اقلیمی	بهره‌گیری از طراحی اقلیمی طراحی بازشوهای متعدد ناپیوسته در ادامه تیپ‌های مختلف از بازشوهای موجود در بناهای مسکونی اجتماعی ارتفاع گرفتن از سطح زمین برای مقابله با رطوبت جانمایی تراس‌ها در مکان مشخصی در بنا تعیین پنجره‌های شمالی-جنوبی جهت تهویه طبیعی هوا کشیدگی شرقی-غربی ساختمان برای به حداقل رساندن تابش تابستان بر جداره‌های شمالی و جنوبی و به حداکثر رساندن تابش زمستان به جداره شرقی قرار دادن بازشوهای وسیع رو به فضای سبز استفاده از بالکن‌های عریض و سرپوشیده در اطراف اتاق‌ها برای جلوگیری از کج باران و بهره‌مندی از کوران هوا هدایت جریان هوای مطلوب به سمت بدنه‌های ساختمان توسط درختان و گیاهان مرتفع‌نمودن ساختمان‌ها برای استفاده بهتر از جریان هوای اطراف برای ایجاد کوران بالاتر بردن ساختمان از سطح زمین برای جلوگیری از نفوذ رطوبت به‌صورت صعودی، سایه‌اندازی بلوک‌ها، آسایش حرارتی
	احترام به طبیعت و حفاظت از محیط زیست	نفوذ فضای سبز به داخل بنا ارتباط فضاهای داخلی با فضاهای باز و سبز حضور موجودات زنده در فضای عمومی عدم استفاده از زیرزمین، پوشش گیاهی

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

شکل ۱. مدل مفهومی استخراج شده در بخش کیفی تحقیق در قالب پارادایم کدگذاری باز،
(منبع: نویسندگان ۱۴۰۲)

تجزیه و تحلیل داده ها در بخش کمی بدین صورت است که ابتدا تم اصلی، تم فرعی و کدگزینشی برداشت شده در بخش کیفی، به صورت سوال پنج گزینه ای (کمی موافق، موافق، نظری ندارم، مخالف، کمی مخالف) طراحی شده و در مجموع ۲۵ سوال به جامعه آماری مد نظر ارائه شد. نتایج به دست آمده از عوامل فردی داده های آماری نشان می دهد که از ۳۷۷ نفر پاسخگو، ۴۷ درصد مرد و ۵۳ درصد زن مشارکت داشته اند. ۳۱/۷ درصد در گروه سنی ۱۸ تا ۳۰ سال ۴۱/۷ درصد در گروه سنی ۳۱ تا ۴۵ سال ۱۷/۹ درصد در گروه سنی ۴۴ تا ۶۰ سال و ۸/۸ درصد در گروه سنی بالای ۶۱ سال مشارکت کردند. از نظر فراوانی میزان شرکت کنندگان، ۲۱/۳ درصد در گروه زیر دیپلم ۲۵ درصد در گروه دیپلم ۱۴/۶ درصد گروه فوق دیپلم ۲۵ درصد در گروه لیسانس ۱۷/۱ درصد گروه فوق لیسانس ۶/۳ درصد در گروه دکتری قرار گرفتند که بیشترین میزان مربوط به گروه تحصیلی دیپلم و لیسانس است.

برای تحلیل پرسش نامه به دلیل تعدد جداول، به صورت کلی استان ایلام در نظر گرفته شد. با توجه به داده های جدول (۳) در بخش آمار استنباطی و با توجه به سطح معنی داری برآورد شده کمتر از ۰/۰۱ خطا و میزان t محاسبه شده برای استراتژی کالبدی برابر (۲۳/۰۸۲) است که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنادار است؛ از این رو در سطح اطمینان (۰/۹۹) می توان ادعا کرد؛ استراتژی کالبدی از جمله استراتژی های معماری زمینه گرا در مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام می باشد. همچنین میزان t محاسبه شده برای استراتژی های طبیعی، اجتماعی - فرهنگی و تاریخی به ترتیب برابر (۱۷/۹۲۸)، (۱۴/۸۶۲) و (۱۴/۱۴۵) است که در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ معنادار است؛ از این رو در سطح اطمینان (۰/۹۹) می توان ادعا کرد؛ استراتژی های طبیعی، اجتماعی - فرهنگی و تاریخی نیز از جمله استراتژی های معماری زمینه گرا در مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام می باشند.

جدول ۳. بررسی استراتژی‌های شناسایی شده از نظر افراد نمونه از طریق آزمون t تک‌نمونه‌ای

عوامل	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار sig	مقدار t	اطمینان ۹۵ درصد	
						حد پایین	حد بالاتر
کالبدی	۳/۷۴۵	۰/۵۲۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۲۳/۰۸۲	۰/۶۸۱	۰/۸۰۹
تاریخی	۳/۵۵۸	۰/۶۳۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۴/۱۴۵	۰/۴۸۰	۰/۶۳۶
اجتماعی- فرهنگی	۳/۶۲۳	۰/۶۷۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۴/۸۶۲	۰/۵۴۱	۰/۷۰۶
طبیعی	۳/۷۵۸	۰/۶۸۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۷/۹۲۸	۰/۶۷۵	۰/۸۴۲

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

جدول ۴. بررسی استراتژی‌های شناسایی شده از نظر افراد نمونه از طریق آزمون t تک‌نمونه‌ای

مؤلفه	میانگین	انحراف استاندارد	درجه آزادی	مقدار sig	مقدار t	اطمینان ۹۵ درصد	
						حد پایین	حد بالاتر
فرم و شکل	۳/۷۸۰	۰/۷۹۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۵/۷۹۷	۰/۶۸۳	۰/۸۷۸
تناسبات	۳/۶۴۶	۰/۷۶۴	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۳/۶۲۵	۰/۵۵۲	۰/۷۳۹
جزئیات مصالح	۳/۴۵۰	۰/۹۳۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	۷/۷۲۸	۰/۳۳۵	۰/۵۶۴
رنگ‌ها	۳/۸۰۷	۰/۷۲۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۸/۰۸۰	۰/۷۱۹	۰/۸۹۵
هندسه	۳/۹۲۳	۰/۷۸۷	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۸/۹۱۰	۰/۵۲۷	۱/۰۱۹
دسترسی	۳/۷۰۲	۰/۷۵۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۵/۰۲۸	۰/۶۱۰	۰/۷۹۴
جهت‌گیری	۳/۸۳۴	۰/۷۴۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۸/۱۸۲	۰/۷۴۴	۰/۹۲۵
چشم‌انداز و پرسپکتیو	۳/۷۸۴	۰/۷۹۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۶/۰۰۰	۰/۶۸۸	۰/۸۸۱
توپوگرافی محل	۳/۷۰۳	۰/۷۶۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۴/۹۰۳	۰/۶۱۰	۰/۷۹۶
بافت شهری	۳/۵۷۶	۰/۸۰۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۱/۵۰۱	۰/۴۷۸	۰/۶۷۵
مقیاس	۳/۹۸۴	۰/۶۴۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	۲۴/۵۹۳	۰/۹۰۵	۱/۰۶۳
معماری متناسب با گذشته منطقه	۳/۸۰۷	۰/۷۵۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۷/۲۰۶	۰/۷۱۵	۰/۹۰۰
هویت	۳/۷۱۹	۰/۷۶۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۵/۲۱۴	۰/۶۲۶	۰/۸۱۲
ویژگی منحصربه‌فرد و خاطرات جمعی	۳/۳۵۵	۰/۸۳۳	۳۸۳	۰/۰۰۰	۶/۸۵۷	۰/۲۵۳	۰/۴۵۷
حفظ اصالت بومی و رنگ تعلق	۳/۴۷۲	۰/۸۲۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	۹/۱۷۰	۰/۳۷۱	۰/۵۷۴
توجه به بناها و آثار تاریخی پیرامون	۳/۴۷۸	۰/۸۴۵	۳۸۳	۰/۰۰۰	۹/۱۰۸	۰/۳۷۵	۰/۵۸۲
نظام فضای شهری به هم پیوسته	۳/۵۰۳	۰/۹۰۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	۸/۹۵۹	۰/۳۹۳	۰/۶۱۴
انطباق با ارزش‌ها و باورهای جامعه	۳/۷۵۳	۰/۷۹۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۵/۳۵۸	۰/۶۵۷	۰/۸۵۰
نظام‌های نمادین و اهداف مشترک	۳/۳۵۷	۱/۰۵۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۵/۴۹۱	۰/۲۲۹	۰/۴۸۶
هماهنگی در معنی و کالبد بناها	۳/۹۶۵	۰/۷۵۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۲۰/۶۶۱	۰/۸۷۳	۱/۰۵۷
ایجاد صمیمیت، سرزندگی و جذابیت در فضاها	۳/۲۳۲	۱/۰۰۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۳/۷۲۸	۰/۱۰۹	۰/۳۵۵
توجه به شیوه زندگی و ارتباط متقابل آن با سازمان فضایی	۳/۹۵۳	۰/۷۱۳	۳۸۳	۰/۰۰۰	۲۱/۵۰۲	۰/۸۶۶	۱/۰۴۱
انطباق با مذهب و ارزش‌های ایرانی- اسلامی	۳/۴۵۵	۰/۹۷۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۷/۵۳۶	۰/۳۳۶	۰/۵۷۴
انطباق با شرایط اقلیمی	۳/۶۴۰	۰/۸۱۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۲/۷۲۲	۰/۵۴۱	۰/۷۴۰
احترام به طبیعت و حفاظت از محیط زیست	۳/۸۷۶	۰/۷۷۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	۱۸/۲۵۴	۰/۷۸۱	۰/۹۷۱

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

با توجه به داده‌های جدول (۴)، آمار توصیفی نشان می‌دهد که میانگین نظرات پاسخگویان در مورد استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی بیشتر از مقدار میانگین (۳) است؛ بنابراین در بخش توصیفی مشخص شده است که موارد فوق، استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی هستند. در بخش آمار استنباطی با توجه به سطح معنی‌داری برآورد شده کمتر از ۰/۰۱ خطا و میزان t محاسبه شده برای همه موارد که بیشتر از میزان t استاندارد (۱/۶۴+) است؛ از این رو در سطح اطمینان (۰/۹۹) می‌توان ادعا کرد؛ مؤلفه‌های مذکور از جمله استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی هستند و از بین آن‌ها مؤلفه مقیاس از زیرمجموعه استراتژی کالبدی، دارای بیشترین میزان تأثیرگذاری و مؤلفه ایجاد صمیمیت، سرزندگی و جذابیت در فضاها از زیرمجموعه استراتژی اجتماعی - فرهنگی دارای کمترین تأثیرگذاری هستند. علاوه بر آزمون « t تک‌نمونه‌ای» برای استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی، به منظور اولویت‌بندی هر یک از آن‌ها و بررسی شدت اثرگذاری هر کدام، از آزمون «رتبه‌بندی فریدمن» استفاده شد.

جدول ۵. اولویت‌بندی هر یک از استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام

مؤلفه	میانگین رتبه	درجه آزادی	کای اسکور	سطح معنی‌داری
طبیعی	۲/۸۷	۳	۵۰/۹۰۳	۰/۰۰۰
کالبدی	۲/۵۹			
اجتماعی - فرهنگی	۲/۴۲			
تاریخی	۲/۱۲			

(منبع: نویسندگان، ۱۴۰۲)

با توجه به داده‌های جدول (۵)، به دلیل این که میزان سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ بوده که بالاتر از مقدار ۰/۰۱ خطای استاندارد است و مقدار کای اسکور (۵۰/۹۰۳) بالاتر از ۱/۹۶ است؛ بنابراین بین اثرگذاری هر یک از استراتژی‌های معماری زمینه‌گرا در مسکن اجتماعی استان ایلام تفاوت معناداری وجود دارد به گونه‌ای که استراتژی طبیعی مهمترین است و استراتژی‌های کالبدی، اجتماعی - فرهنگی و تاریخی در اولویت‌های بعدی اثرگذاری می‌باشند.

نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، تدوین الگوی استراتژی‌های زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام بود. پژوهشگر ابتدا با مطالعه منابعی با کلیدواژه‌های؛ معماری زمینه‌ای، مسکن مهر و روش تحلیل تم به یک خلأ در پژوهش‌های موجود رسید. شایان ذکر است که اکثر مطالعاتی که در چند سال اخیر درباره مسکن مهر انجام گرفته، مربوط به رضایتمندی، مکان‌یابی، توسعه مسکن و... بوده است. درخصوص موضوع معماری زمینه‌ای نیز پژوهش‌هایی صورت گرفته است ولی پژوهشی مبنی بر بررسی عوامل معماری زمینه‌ای در مسکن‌های اجتماعی (مسکن مهر) یافت نشد؛ بنابراین پژوهشگر برای تحقق هدف پژوهش با خبرگان معماری، مصاحبه‌هایی ترتیب داد و پرسش‌نامه‌ها را در بین ساکنین مسکن مهر در شهرستان‌های ایلام، دره‌شهر، دهرلان و ایوان طبق نمونه‌های به-دست‌آمده در بخش تحلیل داده‌های کمی توزیع کرد.

یکی از نتایج این پژوهش، تأیید عوامل کالبدی، تاریخی، اجتماعی - فرهنگی و طبیعی به‌عنوان استراتژی‌های زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام است که از نظر آمار توصیفی، میانگین این عوامل

بالتر از مقدار میانگین آزمون (۳) به دست آمد و همچنین مقدار t به دست آمده نیز حاکی از آن است که این عوامل می‌توانند در معماری مسکن اجتماعی تأثیرگذاری بالایی داشته باشند.

استراتژی طبیعی با میانگین رتبه (۲/۸۷)، مهمترین استراتژی زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی استان ایلام به‌شمار می‌رود. این استراتژی، شاخص‌های انطباق با شرایط اقلیمی و احترام به طبیعت و حفاظت از محیط زیست را در برمی‌گیرد و هر یک از این شاخص‌ها نیز دارای میانگین بالاتر از (۳) هستند. همان‌طور که از پیشینه طبیعی-تاریخی استان برمی‌آید، ساکنان استان با طبیعت بسیار مأنوس بوده و همواره علاقه‌مند به حضور در آن هستند؛ بنابراین ساخت مسکن‌های اجتماعی به‌دور از ویژگی‌های طبیعی و انس با آن چندان رضایت‌بخش نبوده است و سطح کیفی زندگی ساکنان را کاهش می‌دهد؛ بنابراین از نظر پاسخگویان طراحی ساختمان‌ها به‌صورت سازگار با شرایط اقلیمی و مأنوس با طبیعت از ضروریات است. از نظر فراوانی پاسخ‌دهندگان به این استراتژی، به‌ترتیب شهرهای: دره‌شهر، ایوان، ایلام و دهلران بودند.

استراتژی کالبدی با میانگین رتبه (۲/۵۹)، دومین استراتژی تأثیرگذار در معماری مسکن اجتماعی استان ایلام است. این استراتژی فرم و شکل، تناسب، جزییات مصالح، رنگ‌ها، هندسه، دسترسی، جهت‌گیری، چشم‌انداز و پرسپکتیو، توپوگرافی محل، بافت شهری و مقیاس را در برمی‌گیرد. با توجه به این‌که شرایط اقلیمی در شهرستان‌های استان با یکدیگر متفاوت است؛ بنابراین باید از نظر کالبدی ساختمان‌های مسکن اجتماعی متناسب با منطقه طراحی و ساخته شود. به‌عنوان مثال؛ مسکن اجتماعی در شهرستان‌های جنوبی به‌دلیل دارا بودن شرایط آب-وهوایی گرم با شهرستان‌های شمالی که دارای آب‌وهوای معتدل کوهستانی هستند، باید متفاوت باشد. جهت‌گیری ساختمان‌ها، بافت، مقیاس، فرم و شکل و غیره در این دو گروه متناسب با نیاز ساکنان و دستیابی به آسایش حرارتی و بهبود کیفیت محیط باید در نظر گرفته شوند. شهرهای ایلام، ایوان، دره‌شهر و دهلران به‌ترتیب فراوانی پاسخ‌دهندگان به این استراتژی بودند.

سومین استراتژی زمینه‌گرایی در معماری مسکن اجتماعی استان ایلام، استراتژی اجتماعی-فرهنگی است که دارای میانگین رتبه (۲/۴۲) است. این استراتژی شامل شاخص‌های: انطباق با ارزش‌ها و باورهای جامعه، نظام‌های نمادین و اهداف مشترک، هماهنگی در معنی و کالبد بناها، ایجاد صمیمیت، سرزندگی و جذابیت در فضاها، توجه به شیوه زندگی و ارتباط متقابل آن با سازمان فضایی و انطباق با مذهب و ارزش‌های ایرانی-اسلامی است. این شاخص‌ها نیز دارای میانگین بالاتر از (۳) هستند و به‌عبارتی هر یک از این شاخص‌ها در تدوین استراتژی فرهنگی-اجتماعی مسکن اجتماعی استان ایلام تأثیرگذارند. وجود سرمایه اجتماعی نسبتاً بالا در این استان باعث شده تا ساکنان این استان علاقه‌مند به حضورپذیری در فضاهای جمعی، برقراری ارتباطات و تعاملات اجتماعی با هموعان بوده و دارای حس تعلق نسبت به شهر و استان خود باشند؛ بنابراین بدیهی است که در ساخت و طراحی ساختمان‌های مسکن اجتماعی خواهان فضاهای اجتماعی، فضاهای باز و اوقات فراغت باشند. همچنین استفاده از نمادها و سمبل‌هایی که یادآور هویت و حس تعلق آن‌ها باشد نیز می‌تواند در پایداری اجتماعی-فرهنگی آن‌ها تأثیرگذار باشد. رعایت ایمنی، امنیت اجتماعی، بصری، کلامی، احساس آسایش و آرامش، حریمیت و عدم اشرافیت به منازل دیگر از جمله شاخص‌هایی است که در طراحی و ساخت مسکن اجتماعی باید مورد توجه قرار گیرد. فراوانی پاسخ‌دهندگان به این استراتژی به‌ترتیب شهرهای: ایوان، دهلران، دره‌شهر و ایلام بودند.

استراتژی تاریخی با میانگین رتبه (۲/۱۲) آخرین استراتژی تدوین شده در معماری مسکن اجتماعی استان ایلام است که شاخص‌های معماری متناسب با گذشته منطقه، هویت، ویژگی منحصربه‌فرد و خاطرات جمعی، حفظ اصالت بومی و رنگ تعلق، توجه به بناها و آثار تاریخی پیرامون و نظام فضای شهری به هم پیوسته را دربرمی‌گیرد. این شاخص‌ها نیز دارای میانگین بالاتر از ۳ هستند و به عبارتی در تدوین استراتژی‌های زمینه‌گرایی در مسکن اجتماعی استان ایلام تأثیرگذارند. این استراتژی نیز در ادامه استراتژی‌های فوق به پیشینه تاریخی - فرهنگی منطقه، حفظ هویت و اصالت توجه دارد. در ساخت ساختمان‌های اجتماعی، چندان به بافت تاریخی و فرهنگ حاکم بر شهرهای استان توجه نشده است؛ یعنی با توجه به رویکرد زمینه‌گرایی که به دنبال هماهنگی با گذشته و ایجاد زمینه‌های سازگاری با ساختمان‌های آینده است، این مهم مغفول مانده است؛ بنابراین توجه به زمینه تاریخی در پایداری اجتماعی - فرهنگی شهرها و ارتقای کیفیت زندگی ساکنان تأثیر بالایی دارد. شهرهای دره‌شهر، دهلران، ایوان و ایلام به ترتیب فراوانی پاسخ‌دهندگان به این استراتژی بودند.

با توجه به نتایج به دست آمده چنین استنباط می‌شود که برای طراحی و معماری مسکن اجتماعی (مسکن مهر) استان ایلام و به منظور دستیابی به اهداف توسعه پایدار، توجه به زمینه و عوامل مرتبط با آن؛ یعنی استراتژی‌های طبیعی، کالبدی، اجتماعی - فرهنگی و تاریخی ضرورت دارد. بیشترین فراوانی استراتژی‌های طبیعی و تاریخی در دره‌شهر، بیشترین فراوانی استراتژی کالبدی در شهر ایلام و بیشترین فراوانی استراتژی اجتماعی - فرهنگی مربوط به شهر ایوان بود. برای موفقیت بیشتر الگوی ساخت مسکن (ملی) با در نظرگیری عوامل زمینه‌گرایی، می‌توان پیشنهادهای ذیل را ارائه داد:

- توجه به حریم‌ها و عدم اشرافیت واحدهای مسکونی به یکدیگر.
- انعطاف‌پذیری فضاها و ایجاد فضاهای چندعملکردی.
- وجود حوض خانه به عنوان فضای نیمه‌باز و فضای سبز جهت ایجاد فضای مطبوع.
- استفاده از نمادهای موجود در زمینه و آشنا با حافظه بصری مردم ایلام.
- حفظ هماهنگی در نماهای ساختمان‌های مسکونی.
- اختلاط مناسب کاربری‌ها جهت سازگاری فعالیت‌ها.
- انطباق و تناسب فرم و کالبد بنا با محیط طبیعی و انسانی.
- انطباق مصالح، بافت و رنگ آن‌ها با محیط طبیعی و انسانی.
- شناسایی اصول معماری گذشته شهر و بهره‌گیری از اصول و قواعد طراحی و ساخت متناسب با بافت منطقه.

منابع

امانپور، سعید؛ حسینی سیاهگلی، مهناز؛ آذربرزین، نیلوفر (۱۴۰۱). ارزیابی مکان‌یابی مسکن مهر با تأکید بر بعد محیطی (نمونه موردی: مسکن مهر شهر ایذه). جغرافیا و توسعه فضای شهری، ۹(۳)، ۱۰۳-۱۲۰.

<https://doi.org/10.22067/jgusd.2022.48322.0>

ایران نژاد، محمدجواد (۱۳۹۶). مطالعه مسکن برای گروه‌های کم درآمد شهری با تأکید بر پایداری اجتماعی؛ نمونه موردی شهر ایلام. مدیریت شهری، ۱۶(۴۹)، ۶۷-۷۶.

<https://sid.ir/paper/92209/fa>

آزادخانی، پاکزاد؛ جهانی، فتاح (۱۳۹۵). ارزیابی مکانی مجتمع‌های مسکن مهر ایلام و تعیین پهنه‌های مناسب به‌منظور ارائه الگوی مطلوب با رویکرد کالبدی و زیست‌محیط. مطالعات نواحی شهری، ۴(۹)، ۴۱-۳۳.

بهمنی، المیرا؛ گودرزی سروش، محمد مهدی؛ زارعی، محمد ابراهیم (۱۳۹۵). بررسی شناخت عوامل زمینه‌گرا در کالبد خانه‌ها و بافت کهن سنندج با نگاهی به ویژگی‌های عمارت وکیل‌الملک. مطالعات شهر ایرانی اسلامی، ۷(۲۶)، ۵۵-۶۹.

پورمند، حسنعلی؛ امیرشکاری، سارا (۱۳۹۳). بررسی ابعاد بازآفرینی فرهنگ زیستی و رابطه آن با رویکرد زمینه‌گرایی در معماری. دومین کنگره بین‌المللی سازه، معماری و توسعه شهری، تبریز.

<https://civilica.com/doc/353687>

جعفری، عاطفه؛ مهدوی‌پور، حسین (۱۳۹۲). نقش تکنولوژی‌های بومی در کیفیت فضاهای مسکونی. مسکن و محیط روستا، ۳۲(۱۴۱)، ۵۱-۶۸.

<http://jhre.ir/article-1-10-fa.html>

حاجی‌زاده علمداری، کوروش؛ اعتصام، ایرج؛ مختاباد امری، سید مصطفی (۱۴۰۰). ارزیابی شاخص‌های زمینه‌گرایی در فرآیند طراحی معماری. جغرافیا و برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۲(۴۲)، ۱۱۵-۱۲۳.

ذبیحی، حسین؛ حبیب، فرح؛ رهبری‌منش، کمال (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین میزان رضایت از مجتمع‌های مسکونی و تأثیر مجتمع‌های مسکونی بر روابط انسان (مطالعه موردی: چند مجتمع مسکونی در تهران). هویت شهر، ۵(۸)، ۱۰۳-۱۱۸.

<https://sid.ir/paper/154551/fa>

رضائیان، سجاد؛ عسگری، حشمت‌الله؛ درویشی، باقر (۱۳۹۸). بررسی عوامل تعیین‌کننده اجاره‌مسکن در شهر ایلام با رویکرد اقتصادسنجی فضایی هدائیک. اقتصاد و مدیریت شهری، ۷(۲۶)، ۱۵-۲۷.

<http://iueam.ir/article-1-1189-fa.html>

زنگنه شهرکی، سعید؛ احمدی فرد، نرگس؛ فرهادی خواه، حسین؛ فتوحی مهربانی، باقر؛ حیدری، اصغر؛ ابدالی، یعقوب (۱۳۹۸). برنامه‌ریزی فضایی، حکمرانی شهری و زمینه اقتصادی: مطالعه موردی طرح مسکن مهر، ایران. بافت‌های شهری و تعاملات شهری و روستایی، ۹(۵)، ۱۶۹.

[doi:10.3390/land9050169](https://doi.org/10.3390/land9050169)

زینی، شجاع (۱۳۹۹). بررسی ساختاری و استراتژیکی مسکن مهر در مساکن شهر دره‌شهر (استان ایلام) با تأکید بر پارامترهای فنی و اجرایی. سومین همایش تدبیر معماری، شهرسازی، عمران و جغرافیا در توسعه پایدار.

<https://civilica.com/doc/1138093>

سلاورزی‌زاده، محمد؛ شیخی، حجت؛ حاتمی، شهین (۱۴۰۰). شناسایی و تحلیل عوامل کلیدی مؤثر بر توسعه مسکن اجتماعی با تأکید بر آینده‌نگاری (مورد شناسی: شهر ایلام). جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۱۱(۳۹)، ۱۹۹-۲۲۴.

https://gaij.usb.ac.ir/article_6396.html

سیاوشی، سامان؛ رستمی، مهسا (۱۳۹۴). میزان رضایتمندی خانواده‌های ساکن در مسکن مهر براساس نظریه «ویتروویوس» (مطالعه موردی: مسکن مهر شهرک جانبازان شهرستان ایلام). اولین کنفرانس سالانه پژوهش‌های معماری، شهرسازی و مدیریت شهری.

شکوهی راد، فاطمه؛ سیاوش پور، بهرام (۱۳۹۹). زمینه‌گرایی در معماری بافت‌های تاریخی با تکیه بر کالبد. هشتمین کنفرانس ملی مهندسی عمران، معماری و توسعه شهری پایدار ایران، تهران.

<https://civilica.com/doc/1125089>

شیران، حسنی؛ رخشانی‌نسب، حمید رضا (۱۴۰۱). ارزیابی تطبیقی میزان رضایت ساکنان از مسکن مهر (مورد مطالعه: مسکن مهر شرق

و مسکن مهر غرب زاهدان). برنامه‌ریزی توسعه کالبدی، ۱۷(۱)، ۵۳-۶۶.

<https://doi.org/10.30473/psp.2022.53955.2330>

عبودیت، مریم (۱۳۹۶). بررسی مولفه های نورپردازی در فضای شهری و آرایه راهکار های مناسب (نمونه موردی بافت تاریخی شرق میدان نقش جهان). کنفرانس بین المللی عمران، معماری و شهرسازی ایران معاصر، تهران.

<https://civilica.com/doc/709399>

عریانی نژاد، رضا؛ نوری، سپیده (۱۴۰۲). بررسی و تدوین مولفه های موثر بر معماری زمینه گرا در طراحی معماری. سومین کنفرانس بین المللی معماری، عمران، شهرسازی، محیط زیست و افق های هنر اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب، تبریز.

<https://civilica.com/doc/1959564>

عظمتی، حمزه؛ پورباقر، سمیه؛ رستمی، ودود (۱۳۹۵). ارزیابی میزان رضایت از مسکن مقرون به صرفه مطالعه موردی: مسکن مهر اردبیل در استان اردبیل ایران. مجله فناوری مهندسی معماری، ۶(۲): ۱۹۹.

<https://civilica.com/doc/1959564>

غلامپور، اسدالله؛ نعمی، عبدالله؛ مشبکی اصفهانی، اصغر (۱۳۹۸). ارائه الگوی بازاریابی مبتنی بر رسانه های اجتماعی در صنعت محصولات غذایی و نوشیدنی های ارگانیک ایران با بهره گیری از روش تحلیل تم. تحقیقات اقتصاد کشاورزی، ۱۱(۴)، ۳۱-۵۸.

[20.1001.1.20086407.1398.11.44.2.3](https://doi.org/10.1001.1.20086407.1398.11.44.2.3)

فیضی، محسن؛ اسماعیل دخت، مریم (۱۳۹۴). تبارشناسی تحلیلی تکنولوژی های نوین ساخت جهت هویت بخشی به بناهای معماری با رویکرد زمینه گرایی. مدیریت شهری، ۱۴(۳۸)، ۱۷۳-۱۹۵.

ملکی، سعید؛ عسگری، مریم (۱۳۹۸). بررسی وضعیت شاخص های کمی و کیفی اجتماعی و دسترسی مسکن در سطح محلات حاشیه- نشین شهری (مطالعه موردی: محلات بان برز، بان بور و سبزی آباد شهر ایلام). جغرافیا و برنامه ریزی شهری، ۱۱(۳۹)، ۱۷۷-۲۰۱.

<https://sanad.iau.ir/fa/Article/937964?FullText=FullText>

نقوی، علیرضا (۱۴۰۲). ارزیابی الگوهای مسکن سازی شهری در کشورهای در حال توسعه (مطالعه موردی بافت های فرسوده شهری در ایران). پنجمین کنفرانس بین المللی و ششمین کنفرانس ملی عمران، معماری، هنر و طراحی.

<https://civilica.com/doc/1721517>

وارثی، حمیدرضا؛ عسکری، مریم (۱۳۹۱). تحلیل جغرافیایی مسکن محلات شهری ایلام. اطلاعات جغرافیایی «سپهر»، ۲۱(۸۲)، ۹۲-۹۸. همد، هادی؛ زینالی، مهدی؛ بادآور نهندی، یونس؛ محمدی، احمد (۱۴۰۱). شناسایی مؤلفه ها و عوامل مؤثر بر انتقال دانش «IFRS» با تأکید بر محتوای دانش، بازیگران دانش و فاصله سازمانی بین آن ها با روش تحلیل تم. مطالعات حسابداری و حسابرسی، ۱۱(۴۲)، ۱۱۱-۱۳۰.

[DOI: 10.22034/iaas.2022.156501](https://doi.org/10.22034/iaas.2022.156501)

Reference

Braun, V., Clarke, V. (2012). Thematic Analysis. In A. P. Association, APA Handbook of Research Methods in Psychology, (pp. 57-71).

https://www.researchgate.net/publication/269930410_Thematic_analysis

شهرستان گیلان و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی